

Op het nest achtergebleven jonge Boomvalk *Falco subbuto*

Arno Izaaks & Jan Koetze

In een Haags plantsoen, zo'n 50 m achter station Den Haag-Mariahoeve, werd in 2022 voor het derde opeenvolgende jaar succesvol gebroed door een paartje Boomvalken. In 2020 en 2021 werd daar op een oud kraaiennest gebroed, in 2022 werd er bij mijn weten voor het eerst sinds 1964 (Den Haag-Solleveld) op een kunstnest gebroed. Dit kunstnest was in 2021 geplaatst door ecooloog Adrie Clements.

Het jaar 2022 zou een succesvol en bijzonder seizoen worden. Succesvol omdat er op 8 en 9 augustus twee jonge Boomvalken uitvlogen. Bijzonder omdat een derde jong drie weken later na het uitvliegen van de andere twee jongen nog steeds op het nest zat met dons op kop en vleugels. Het achtergebleven jong werd door ons op 27 augustus roepend, springend en vleugelwapperend gezien en gefotografeerd. De jongeling was vooral actief als zijn voormalige nestgenoten vlakbij het nest in een populier zaten te roepen. Het vrouwtje vloog met een prooi (een Bonte Vliegenvanger *Ficedula hypoleuca*) naar het nest en gaf deze aan het jong. Het jong wist er overduidelijk geen raad mee waarop na enige tijd het vrouwtje de prooi weer oppakte en ermee weg vloog.

Het is onduidelijk wat de exacte oorzaak is van het achterblijven van het derde nestjong. Uit onze waarneming en later ook uit de genomen foto's blijkt dat het jong niet verstrikt was geraakt maar zich vrij van het nest kon bewegen. Waarschijnlijk is er sprake geweest van een onderliggende afwijking, maar de foto's laten in ieder geval geen pinching-off zien (veruitstoot).

Wat gegevens van het broedgeval in 2022 op een rijtje

- 24 april: eerste boomvalk waarneming ter plaatse.
- 1 mei: twee boomvalken gezien en gehoord rond de nestplek.
- 5 juni: vrouwtje op het kunstnest zien staan en later weer zien afvliegen.
- 12 juni: vrouwtje op het nest zien vliegen, tussentijds prooi-overdracht tussen koppel.
- 26 juni: strak op het nest zittend.
- 17 juli: vrouwtje twee eksters links en rechts van het nest verjagend.
- 31 juli: drie jonge valken op het nest gezien.
 - 9 augustus: twee jongen uitgevlogen, ze waren takkeling op 7-8.
 - 13 augustus: twee jongen op een tak gevoerd buiten het nest door het vrouwtje.
 - 18 augustus: twee jongen rondvliegend.
 - 27 augustus: twee jongen in populier naast het nest zittend, het derde magere achtergebleven jong springend en vleugelwapperend op het nest.

- 29 augustus: een fotograaf regelde samen met de Haagse dierenambulance een hoogwerker. Zoals wij op 27 augustus hadden waargenomen bleek het jong niet verstrikt te zijn en kon het zich vrij bewegen.
- 30 augustus: laatste waarneming van het derde jong op het nest. De andere twee jongen zijn op dit moment al drie weken uitgevlogen.
- 16 september: de twee uitgevlogen jongen zijn af en toe in conflict met kauwtjes en eksters.
- 25 september: de twee jongen nog roepend en vliegend aangetroffen rond de nestboom.
- 9 oktober: laatste waarneming van een jonge Boomvalk op de punt van een hoog in de buurt staand gebouw.

Foto 1. Jonge Boomvalk vleugel oefenend op nest, Den Haag, 27 augustus 2022 (Foto: Jan Koetze). *Wing practicing Hobby on nest, The Hague, August 2022.*

Aangezien het derde nestjong na 30 augustus niet meer gezien is, noch als takkeling noch op het nest, kunnen we er wel vanuitgaan dat dit jong het niet heeft gered. Hij zou na het takkelingstadium nog een aantal weken al dan niet met zijn voormalige nestgenoten in de populieren rond het nest te zien en te horen moeten zijn geweest. Maar niets van dit alles. Hoogstwaarschijnlijk is het derde jong verhongerd. De twee uitgevlogen dominante jongen eisten natuurlijk het grootste gedeelte, zo niet alles, op van de door de ouder dieren aangebrachte prooien. Een klein mirakel is het dat het derde jong het nog zo lang heeft uitgehouden. Hoe en wanneer het jong precies aan zijn einde is gekomen, blijft onduidelijk.

Foto 2. Ouder brengt Bonte Vliegenvanger als prooi, Den Haag, 27 augustus 2022 (Foto: Jan Koetze). *Pied Flycatcher as prey of Hobby pair in The Hague, 27 August 2022.*

Foto 3. Jonge Boomvalk bedelend op nest, Den Haag, 27 augustus 2022 (Foto: Jan Koetze). *Begging Hobby on nest, The Hague, August 2022.*

Izaaks A. & Koetze J. 2022. Runt of Hobby *Falco subbuteo* still on nest three weeks after fledging of its two siblings. De Takkeling 30: 241-244.

In the city of The Hague, A Hobby pair used an artificial nest in 2022. The first Hobby was observed on 24 April, with two birds present on 1 May. A nest visit was noted on 1 June, the female on the nest by 12 June and incubating on 26 June. Three chicks were visible on 31 July. Two chicks fledged on 9 August (branchers since 7 August). The third nestling remained on the nest till at least 30 August, was occasionally fed but apparently did not fledge. After 30 August, just the two fledglings remained till 25 September (last young recorded 9 October). The runt apparently was unable to fly, although wing practicing. It was not entangled in nesting material (checked). The reason for its retarded growth and behaviour is not known. Pictures did not reveal any signs of pinching-off.

Literatuur

Izaaks A. 2007. Broedende Boomvalken *Falco subbuteo* in een Haagse woonwijk. De Takkeling 15: 87-88.

Izaaks A. & Koetze J. 2017. Kunsthorsten voor Boomvalken *Falco subbuteo* in Den Haag, Leiden en Zoetermeer. De Takkeling 25: 161-164.

Adressen: AI: arnoizaaks@live.nl & JK: jkoetze@gmail.com

Foto 4. Juveniele Boomvalk met nog dons op de kop, vleugelstrekkend, Den Haag, 27 augustus 2022 (Foto: Jan Koetze). *Hobby nestling wing stretching, The Hague, 27 August 2022.*